

Konferencia "Postavenie slovenského ekologického výskumu vysokých pohorí v Európe i vo svete" – 14. – 16. apríl 1998, Stará Lesná

M. JANIGA

Výskumný ústav vysokohorskej biológie Žilinskej Univerzity, Tatranská Javorina 7, 059 56 janiga@uniza.sk

V roku 1998 Sekcia vysokých pohorí Slovenskej ekologickej spoločnosti pri SAV, ktorej som bol predsedom, zorganizovala horemenovanú konferenciu Stretnutie pojednávalo predovšetkým o biote alpskeho vegetačného stupňa, no s nestranným akcentom prezentovalo aj doterajšiu históriu výskumu. Konferencia prebiehala v troch sekciami prvá bola venovaná histórii, druhá flóre, tretia faune. Pri prehliadke posterov a súdobej literatúry asistovali viaceré spoločnosti podporujúce alpský výskum, predovšetkým však zástupcovia optickej techniky – OLYMPUS. Účastníkov som si dovoľil privítať nasledovnými vetami:

„Vážené kolegyne, kolegovia. Je mi ctou privítať Vás na našej konferencii o stave vysokohorského ekologického výskumu na Slovensku. Zároveň chcem aj poďakovať za to, že ste v tento prázdninový povelkonočný čas merali cestu do Tatier.

Ako každá konferencia, aj naša má svoje príčiny. Už z názvu vyplýva, že by sme chceli hlavne diskutovať o problémoch ekologického výskumu vo vysokohorských oblastiach, a to hlavne na Slovensku. V poslednej dobe sa nám zdá, že problematika výskumu vysokých pohorí na Slovensku akoby bola zredukovaná na vegetačné stupne lesa. Cieľom konferencie je preto minimálne upozorniť na ekologické výskumy, ktoré prebiehajú vo vyšších nadmorských výškach.

Pokiaľ by sme mali byť spravodliví, či už z hľadiska histórie alebo aj samotného obsahu konferencie, naše stretnutie by malo niesť názov "Postavenie českého a slovenského ekologického výskumu vysokých pohorí v Európe i vo svete". Účelom názvu konferencie však nie je odpovedať na isté požiadavky doby. Myslím, že sa zhodneme v tom, že veda nepozná regionalitu. Ide o iné. O záchranu centra vysokohorského ekologického výskumu na Slovensku. Preto nie každý, nie so všetkým, čo odznejie na konferencii, musí súhlasiť. Ale na to sa vlastne konferencie robia. Aby sa na nich vymieňali názory. Na konferenciu, okrem iných, boli pozvané vedenia Správy národných parkov SR a Štátnych lesov TANAPu. Sme radi, že na konferenciu prihlásili referáty aj takí výskumní pracovníci, ktorých hlas bol v minulosti a je i teraz dôkazom, že naše stretnutie nemá uniformný scenár.

Zazneli aj hlasy, prečo konferenciu nerobit ako súčasť veľkých osláv 50. výročia TANAPu. Hlasy nesporne zabrzdlili účasť niektorých pracovníkov Výskumnej stanice v Tatranskej Lomnici. Vďaka tým pracovníkom stanice, ktorí si vybrali dovolenky a prišli.

Bude dobré, ak 50-te narodeniny TANAPu budú pekné a dôstojné a ak sa na nich zúčastní čo najviac pracovníkov vedy a výskumu. Hoci naša konferencia má tiež motto - spomienku na 45. rokov od začatia úsilia o budovanie ekologického výskumného centra v Tatrách, je to od začiatku až po koniec konferencia výskumu a o výskume. Okrem prezentácie súčasného vedeckého poznania sa bude diskutovať aj o jeho zabezpečení.

Naviac história dokladá, že hoci bola prezentácia výskumných prác dominantným obsahom pri rozličných výročiach, hlas vedeckých pracovníkov pri záveroch nebol rozhodujúci, ba často zostal nevypočutý, a tak vedci slúžili len ako „povinné krovie“ iných záujmov a stretnutí.

Názov konferencie nesie v sebe ešte jeden významný akcent. Zamyslenie sa nad tým, ako je vysokohorský ekologický výskum zabezpečený vo svete a hlavne v blízkych európskych krajinách a z akých zdrojov je financovaný. Je to otázka určite aktuálna, základné pravidlá hry širšieho riadenia európskeho kontinentu budeme musieť skôr či neskôr prijať. Bolo by neobdobné zničiť niečo, čo sa v budúcnosti môže ukázať pre krajinu ako veľmi užitočné.

Záverom by som si dovoľil vziať hold tým pracovníkom výskumu, ktorí boli pri začiatkoch budovania Tatranského výskumného ústavu v Tatranskej Lomnici. Tým, ktorí už nie sú medzi nami, ako aj tým, ktorí poslali referáty, či medzi nás prišli. My, vekom mladší, budeme určite tichúčko sedieť a počúvať.

Na požiadanie člena predsedníctva SAV a predsedu Komisie SAV pre životné prostredie, Doc. Dr. Františka Hindáka, DrSc. je ešte mojou povinnosťou prečítať povzbudivý list Predsedníctva SAV. Pozdravný list predsedu Slovenskej ekologickej spoločnosti pri SAV prečítal osobne jej predseda, p. Doc. Eliáš. Ešte raz Vám uprimne ďakujem za početnú účasť.“

Toľko vtedy. Možno by po rokoch mohol byť človek hrdý, akým bol prorokom. TANAP sa rozpadol. Už dávno pred konferenciou sme avizovali, že prvá „odíde“ Horská služba. Nemá logiku, aby žila tak ako doteraz, o.i. pod prežívajúcim kádrovčíkom z 80-tych rokov minulého storočia. Odišla aj ochrana prírody. Sen lesného inžiniera Mikuláša Michelčíka „rozdelením moci a potom sa to politkou spojí“ sa nekonal, nekoná a ani sa konať nebude. Jeho mysleniu ušla doba. Všade vo svete, kde ochrana prírody funguje, je niečo iné ako lesné hospodárstvo. Len to rozdelenie lesníci urobili.

No a to, o čom sme aj na konferencii hovorili – Výskumná stanica v TANAPE sa od Slovenskou komisiou pre vedy a techniku (v pozadí SAV) akreditovaného pracoviska výskumu v rokoch 1967 – 1968 – zmenila dnes na provinčný odbor

jedného lesného podniku vo vienu s lesníckym výskumom. Dúfam, že ako doteraz, mu aspoň oslavy výročí pomôžu k prežitíu.

V tomto čísle periodika *Oecologia Montana* sú uvedené vedecké referáty súvisiace s flórou a faunou. História výskumu bude súčasťou inej publikácie. Peniaze i tlak doby posunul i publikovanie. Niekedy však odstup doby dokáže byť aj užitočný a vygeneruje iný pohľad na napísané. Cez to všetko ale, kolegyně a kolegovia, sa Vám ospravedlňujem.

Zoznam účastníkov konferencie:

Adamík Peter, Hrabové 151, Bytča
Barančok Peter, RNDr. CSc., Ústav krajinej ekológie SAV, Bratislava
Bedna Zoltán, Doc., Ing., DrSc., Ústav krajinej ekológie SAV, Bratislava
Belanský Pavol, Mgr., Malá Fatra
Bitušik Peter, RNDr., CSc., Fakulta ekológie a environmentalistiky TU, Zvolen
Černý Martin, RNDr., PhD., Prírodovedecká fakulta KU, Praha
Dobošová Anna, RNDr., Správa NP Malá Fatra, Varín
Dúbravcová Zuzana, RNDr., CSc., Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava
Eliáš Pavol, Doc. RNDr. CSc., Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra
Fott Jan, RNDr., CSc., Prírodovedecká fakulta KU, Praha
Gulička Ján, Doc. RNDr., CSc., Kadnárova 2, Bratislava
Hilbert Hubert, Doc. RNDr., CSc., Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
Hreško Juraj, RNDr., CSc. Ústav krajinej ekológie, Nitra
Hudec Igor, Doc. RNDr., CSc., ÚZ-SAV, Košice
Janiga Marián, RNDr., CSc., VS ŠL TANAPu, T. Lomnica
Janigová Zuzana, RNDr., SAŽP SR, Poprad
Kopáček Jiří, Ing., HBÚ AV CR, Č. Budějovice

Korňan Martin, Mgr., NP Malá Fatra
Krno Ilja, RNDr. CSc., Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava
Kubiček Ferdinand, Ing., DrSc., Ústav krajinej ekológie SAV, Bratislava
Majzlan Oto, Doc. RNDr., CSc., Pedagogická fakulta UK, Bratislava
Obuch Ján, Ing., Botanická záhrada UK, Bratislava, prac. Blatnica
Olejník Ján, PhDr., CSc., Nový Smokovec IV, Vysoké Tatry
Pacl Jiří, RNDr., CSc., Červená Řečice, 342
Paclová Libuše, RNDr., Červená Řečice, 342
Pavlarčík Stanislav, RNDr., VS ŠL TANAPu, T. Lomnica
Petrík Anton, RNDr., Botanická záhrada UK, Bratislava
Račko Ján, Mgr., Ústav krajinej ekológie SAV, Bratislava
Romanová Eva, Mgr., Jána Milca 19, Žilina
Strunecký Otakar, Mgr. Prírodovedecká fakulta KU, Praha
Stuchlík Evžen, RNDr., CSc., Prírodovedecká fakulta KU, Praha
Škvarenina Jaroslav, Ing. CSc., Lesnícka fakulta TU, Zvolen
Šoltés Rudolf, RNDr., CSc., VS ŠL TANAPu, T. Lomnica
Šporka Ferdinand, RNDr., CSc., ÚZ SAV, Bratislava
Štefková Elena, RNDr., ÚZ SAV, Bratislava
Topercer Ján, Ing., CSc., Botanická záhrada UK Bratislava, pracovisko Blatnica
Turis Peter, RNDr., Správa NAPANT, Banská Bystrica
Varšavová Mária, Mgr., Ústav krajinej ekológie SAV, Bratislava
Zámečnicková Hana, prom. etnograf, VS ŠL TANAPu, T. Lomnica
Zupková Zdenka, Mgr., Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica